

Władza a społeczeństwo

NR 3432

Władza a społeczeństwo

pod redakcją
AGATY BRYŁKI, TOMASZA KAŁUSKIEGO
i MAŁGORZATY KORBAŚ

Redaktor serii: Historia
SYLWESTER FERTACZ

Recenzenci

ROMAN BÄCKER, JACEK CHROBACZYŃSKI, WIESŁAW HŁADKIEWICZ,
STANISŁAW KILIAN, KRZYSZTOF ŁABĘDŹ, JANUSZ MAJCHEREK,
JERZY MIZGALSKI, MIROŚLAW NAGIELSKI, LESZEK PYRA

Spis treści

Wstęp (Agata Bryłka, Tomasz Kałuski, Małgorzata Korbaś)	7
---	---

Władza a społeczeństwo

WOJCIECH CHUDZIK Wybrane aspekty propagandy gospodarczej – na przykładzie Centralnego Okręgu Przemysłowego (1936–1939)	11
MARCELA GRUSZCZYK Przyczynek do powstania i działalności Komitetu Słowiańskiego w Polsce w pierwszych latach po zakończeniu II wojny światowej	26
MICHAŁ RADECKI Przywódtwo w Sojuszu Lewicy Demokratycznej	37
KINGA JARUGA Obywatelski Panoptikon? Idea społecznego nadzoru	54
NATALIA STĘPIEŃ-LAMPA Trudna sytuacja życiowa dzieci i młodzieży z obszaru wielkowiejskiej biedy jako zagrożenie dla bezpieczeństwa społecznego – egzemplifikacja miasta Siemianowice Śląskie	69
PAWEŁ GRZYWNA Istota i wybrane aksjologiczne uwarunkowania bezpieczeństwa społecznego . . .	86

Charakter władzy w ujęciu socjologicznym i filozoficznym

ADAM KUBIAK

Cała władza w ręce zombie – między niemocą a strachem 105

ŻANETA KRAWCZYK-ANTOŃSKA

Zjawisko transseksualizmu w polskiej polityce 117

Społeczeństwo a władza – sposoby kontroli władzy przez społeczeństwo

ZBIGNIEW BOLEŃ

Wartości społeczne w kontekście dewaluacji idei politycznych 133

KATARZYNA NIEMCZYK

Wojskowa emanacja władzy królewskiej w osobie hetmana na przełomie XV i XVI w. 150

MAŁGORZATA KOPEĆ, MARIA PULS

Społeczeństwo cyberdemokracji a władza realna – nowy wymiar relacji 162

Bibliografia 175

Wstęp

Z nieukrywaną satysfakcją oddajemy w ręce Czytelnika tom będący efektem wieloaspektowego spojrzenia na problem związany z relacją zwrotną władza – społeczeństwo. Zebrane artykuły są rezultatem doświadczeń młodych badaczy reprezentujących ośrodki naukowe z całego kraju oraz dyscypliny w obrębie szeroko pojętych nauk humanistycznych i społecznych.

Przedstawione w monografii relacje władzy i społeczeństwa może uosabiać ukazana na okładce postać Lewiatana. Wizerunek ten pochodzi z karty tytułowej jednego z pierwszych traktatów filozoficznych poruszających wspomnianą tematykę, pracy autorstwa Tomasza Hobbesa pt. *Lewiatan, czyli materia, forma i władza państwa kościelnego i świeckiego*, która została wydana po raz pierwszy w 1651 r. Tytułowy Lewiatan jest uosobieniem państwa powstającego na skutek ustanowienia władzy suwerennej. Władza, zarówno świecka, jak i religijna, oparta jest na powszechnej umowie społecznej i ma charakter absolutny. Wyraża to widniejąca nad głową postaci sentencja: *Non est potestas super terram, quae comparetur ei* (Nie ma na ziemi siły wobec niego).

Prowadzi nas to w kierunku rozważań nad istotą władzy, jej źródłem, rodzajem i strukturą aparatu władzy zarówno w odniesieniu do czasów współczesnych, jak i minionej rzeczywistości. Postawiona powinna zostać również kwestia legitymizacji oraz opozycji wobec podmiotu sprawującego władzę, a także formy konfliktu społecznego i jego regulacji – poddani czy obywatele. Legitymizacja i opozycja, które uważane są za zbiorowe reakcje na sprawowanie władzy uznawanej przez społeczne normy sprawiedliwości, traktowane być mogą jako zjawiska przeciwstawne. Ważna jest tu sfera z zakresu ideologii władzy, która służyła zawsze do jej legitymizacji i budowania jej obrazu wobec społeczeństwa. Opozycję wobec istniejących ośrodków władzy można przedstawić jako wynik działań podejmowanych przez zbiorowość uciskanych, w której istnieje rozległa struktura komunikacyjna, świadomość niesprawiedliwego traktowania oraz pragnienie odwetu za wyzysk.

W niniejszej publikacji zaprezentowano następujące grupy tematyczne: 1. Władza a społeczeństwo, 2. Charakter władzy w ujęciu socjologicznym i filozoficznym, 3. Społeczeństwo a władza – sposoby kontroli władzy przez społeczeństwo. Na wymienione w tym miejscu problemy badawcze trzeba spojrzeć przez pryzmat różnych nauk i dyscyplin, które dostarczają pełen, charakterystyczny dla siebie zespół metod i swoisty warsztat badawczy. Zostały zatem wykorzystane doświadczenia badawcze z zakresu filozofii, historii, socjologii i politologii. Pozwala to na scharakteryzowanie struktury aparatu władzy, jej przeobrażeń i relacji ze społeczeństwem.

*Agata Bryłka
Tomasz Kałuski
Małgorzata Korbaś*

Redakcja
Justyna Mroczkowska

Projekt okładki
Janina Skorus

Redakcja techniczna
Małgorzata Pleśniar

Korekta
Lidia Szumigała

Łamanie
Bogusław Chruściński

Copyright © 2016 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336

ISBN 978-83-8012-619-0
(wersja drukowana)

ISBN 978-83-8012-620-6
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 11,5. Ark. wyd. 14,5. Papier
offset. kl. III, 90 g Cena 20 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: "TOTEM.COM.PL Sp. z o.o." Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław